

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК ВОСЬМИЙ

Адреса редакції і контори:
у Київі Велика Підвальна вул. д. 6.
Телефон редакції 1458.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1913

на 1 р.	на 2 р.	на 3 р.	на 4 р.	на 5 р.	на 6 р.	на 7 р.	на 8 р.	на 9 р.	на 10 р.
5.70	10.70	15.70	20.70	25.70	30.70	35.70	40.70	45.70	50.70

Передплату на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 лип. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: або по 1 карб. на протязі перших шести місяц. Ціна „Ради“ за кордон: на рік 11 р.; (27 корон 94 гелери на австрійську валюту), на 1/2 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закор. читачи передплатують газету через поштомат, то платять за газету по ціні, встановленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається тільки з 1-го чис. кожн. м. ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ 30 КОП.

(При зміні неодмінно прикладати стару адресу.)

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статті; більші статті до друку погоджують з автором їх копій, а дрібні змітки й дописи одразу знімаються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку вважаються безплатними.

З ПРИВОДУ надісланих до редакції ВИРІШІВ редакції не листується.

Простять авторів додержуватись правописую „Ради“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОПОВІСТОК:
ЗА РЯДОК ПЕТИТТУ, АБО ЗА ЙОГО МІСЦЕ:
перед текстом 30 коп.
після тексту 15 коп.
„сторонні повідомлення“ 75 коп.

ЗА ПЕРШИЙ РАЗ платиться ВДВІЧІ

Оповістки про пошукування праці—в Конторі редакції приймаються на льотних умовах.

ОПОВІСТКИ приймаються в ГОЛОВНІЙ КОНТОРІ „РАДИ“ та в „Центральній конторі“ об'явленій Т. Д. Л. і Э. Метель і К-о МОСКВА, Мясницька, 6. Ситова в оділах цього Т./Д.: 1) в Петербурзі—Морська, 11, 2) у Варшаві—Маршалківська, 130, 3) у Вільні—Большая, 78, 4) у Лодзі—Петроковська, 1 та 5) у Парижі—3, площа Біржі.

„АПОЛЛО“
Кращий в Південно-Західному краї
Семейний театр-вар'єте
Дирекція трудове товариство:
Мерингов. 8. Телефон 24-84.

Сьогодні виключно цікавий і величезний
„Concert-Variete“
при участі розкішної програми з 50 №№
при театрі першокласн. ресторан.

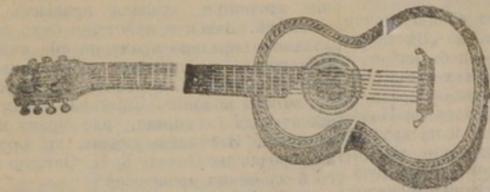
Гастроль феномена світу. Поспішіть!
„Вундеркінд“
Користуйтеся нагодою! Поспішіть! Останні дні! Вихід в 12^{1/2} г. ночі. Користуйтеся нагодою!

Сьогодні дебюти:
Відомий (5 осіб)
„Danell Truppe“
Комічний
„Скетинг-ринк“
Російська артистка красуня
Дагмарова.

Цими днями відбудеться відкриття
„Тропического садика“ при театрі
АПОЛЛО.
Початок рівно в 10 г. вечора.
Завід. артистичною частию Г. С. БУНИН.

РОЯЛІ, ПІАНІНО ТА ФІСГАРМОНІІ

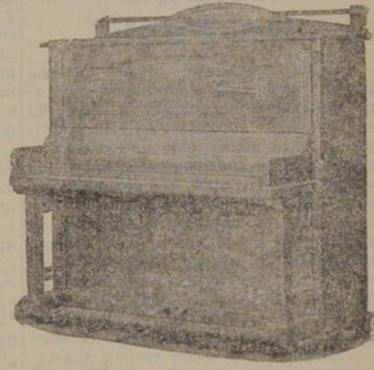
кращих російських і закордонних фабрик, всі струнні і духові музичні струменти: скрипки, альти, віолончелі, флейти, кларнети, труби, бубни, барабани, шопітри, камертони, струни і причандали так і ноти для всіх струментів і для співу найвигідніше купити в головному депе музичних струментів і нот.

Г. І. ІНДРЖИШЕКА

Київ, Хрещатик, 41, бель-етаж.

Прейскуранти висилаються по замовленню.

Літній театр Київського Купецького Зібрання
ТРУПА УКРАЇНСЬКИХ АРТИСТІВ **Миколи Садовського.**
Сьогодні, **Лимерівна** др. на 5 д. з співами П. На перші 27-го Іюня **Мирного.** Завтра, 29, 1) **На перші** ком. на 1 д. С. **Запорожець за Дунаєм** ком. оперета на 3 2) **Васильченка** 2) **Богдан Хмельницький** істор. др. на 6 д. з апофеозом і співами М. Старицького. Роль Богдана грає М. Садовський. Початок о 8^{1/2} год. веч. Книжки продаються з 11 г. ран. до 2 для і від 6 до 10^{1/2} год. веч. Особи, що взяли квитки в театр, за вхід в сад не платять. Відомі, режисер М. Садовський.

Продаж конвертів власного виробу по фабричних цінах. **„ИВАНЪ МАХЪ“**, Київ. Хрещатик, 41. Р. Телефон 4-63.

В конторі газети „РАДА“ продаються комплекти журналу **„Нова Громада“** за 1906 рік (без 1-ої книжки) по 2 карб. Пересилка 11 книг 45 коп. Озвучає книжка 20 коп.—без пересилки. 215

ВІД КОНТОРИ
Передплатників, строк передплати яким кінчається на 1-ше Іюля і які хочуть одержувати газету далі, прохують поспішити з надсиланням дальшої передплати щоб не було припинки в доставці газети.

Не до речі!
Надрукований у газеті протест українців проти виступу в Думі д. Скоропадського, викликав репліку в „Русской Мольві“, за підписом Junior. Не згоджуючись з думками д. Скоропадського і поділяючи цілком ідейну позицію протеста, автор все ж таки протестує проти його. „Один із самих печальних пережитків нашої некультурності,—пише він,—это общераспространенная у нас манера нравственно опорочивать, морально унижать всякого, кто вслух исповедует противоположное нашему мнѣнію“ (Р. М. ч. 190). Таку „манеру“ побачив д. Junior у характеристиці д. Скоропадського, як члена тієї частини українського громадянства, що „давно порвала звязки з національним життям рідного народу“, і на підставі цього ставить цілу низку запитань. Де межа тут?—запитує він.—Де критерій, щоб можна було дізнатись, хто має й хто не має права говорити за народ? Чому люде, що підісали протест, уважають, що їм право те належить, і чим вони доведуть, що зберегли звязки з національним життям рідного народу більш, ніж д. Скоропадський?—Такі запитання ставить д. Junior, визнаючи аргументи „только по существу, доводами разума, исторического опыта, справедливости и свободы“.

Нам здається, що ці запитання, як і вся взагалі несподівана репліка д. Junior'a, повстала тільки як наслідок якогось прикрого непорозуміння. Треба думати, що автор просто не дочитав

протеста до краю, або проминув без уваги як-раз те місце в йому, де говориться, од кого не мають права виступати люде з світоглядом д. Скоропадського. Протест кінчається буквально так: „голос його... не може висловлювати думок та пориваній української інтелігенції та свідоміх елементів українського народу“. Чи треба ще „по существу“ доводити, що людина, яка зрікається національних домагань, не може виступати за тих, хто ті домаганя визнає й підтримує? Чи можна мати ще якусь непевність, що-до того, ніби така людина не порвала національних звязків з своїм народом? І чи не ясно, що порвавши їх, вона тим самим позбавляє себе морально права виступати в тій справі, яку сама ж одкидає? Де критерій?—запитує д. Junior, наче не бачить, що критерій цей лежить як-раз у тій позиції д. Скоропадського й подібних до його—у тому відлученні, в тому дезертистві од рідного народу, яке вони недвозначно заманіфестували своїми прилюдними виступами. Коли виступає, скажемо, ворог робітників і свої ворожі думки підпірає тим, що говорить за робітництво—хіба робітники й заступники робітників не мають права осадити самозванного суб'єкта й показати йому його справжнє стійло? Чому ж у національній справі має бути інакше й чому голос людини, для якої це справа чужа й ворожа, в кращому разі байдиужа й непотрібна, має прийматись на увагу?... Сказати такій людині—„руки геть“, значить тільки зробити цілком законний „отвод“ цієї людини, що береться не за своє діло, і це як-раз та аргументація „по существу“, якої так бажає д. Junior. „Доводи разума, исторического опыта, справедливости и свободы“ цілком сходяться тут з протестом національно свідомих українців проти фальшування національних потреб українського народу, які відкидає д. Скоропадський та його поплічники. Вони, певна річ, з цим не згодяться, а виступатимуть і далі за той народ, що його сами ж нехтують. Але й ми, що знаємо таку їхню діяльність, маємо об'єктивне право вважати ті заваги за нікчемні й не перемонитися з ними тим способом, що навязує нам д. Junior. Ворог волі, правди й справедливости не може говорити за тих, кому вони, як повітря, потрібні, і це тільки й мали на увазі українці, роблячи „отвод“ людині, що проповідує насильство над українським народом і бажаво йому смерті, як національній індивідуальності. А те, що ворог може інколи солодким голосом заговорити й удавати з себе приятеля—нас ані трохи не обходить. Бо узявши себе „коренящим малороссом“ на те тільки, щоб зробити щось на шкоду рідному народові—значить дати собі таке об'єктивне свідчення нікчемності, перед яким бліднуть усі аргу-

менти „по существу“. І нехтувати таке свідчення, очевидно, не можна, як не можна до його власників прикладати й отел „щепетливости“, якої вимагає д. Junior.

З газет та журналів.

* * * **Перелікана ворона** й куца боїться. Хто налякав нововременськості українського Савенка-Запорожця—невідомо, але він тепер дуже нагадує ворону й присмішно прісиде перед небезпеками, утвореними його власною фантазією. У „Кієвляннн“ він ляскає своїх читачів перспективою чисельної переваги инородців над русскими, бо, бачите, він був на гігієнічній виставці й там побачив з таблиць, що серед инородців умірає менший відсоток людності ніж серед русских. Коли далі так піде,—жахається він,—то инородців кінець-кінцем стане в Росії більш, ніж русских, і тоді—прощай Росія!.. Пише він це й не бачить, що в Росії давно вже инородців більше, ніж русских, бо перших маємо всього 55,6 мільйонів, або 44,3 проц. всієї людності, тоді, як „инородців“ по сучасній термінології разом з українцями в Росії налічується 70 мільйонів, або 55,7 проц. усієї людності. Так було в 1897 р., тепера ж становище напевне ще більше змінилось не на користь русских, незважаючи на енергійне „расточеніє“ инородців за останні роки. Чи є ж тепер рація лякатися тим, що ніби-то має статись, а в дійсності давно вже є реальним фактом?

Запорожець жахається перед іншою перспективою. Опсуючи в „Нов. Времени“, як поляки все більше забірають у свої руки Правобережжя України й місто Київ, він додає: Як що зросте російського домоволодіння в Києві буде йти таким самим темпом, як нині, то швидко й муніципальт матері городів русских буде захоплено поляками. Ім у цим доможуть „українці“, з самим їх „батьком“ Млх. Грушевським на чолі, що має в Києві 6-поверховий дім“.

Так ось воно що! А ми позавчора, читаючи фельетон д. Пригари, грішним ділом були прийняли за фантазю його запевнення, що Савенко, діставши цей папорок, спіткнувся об кількаповерхову кам'яницю в українським стилі. Виходить, отже, що то була не фантазія а чиста правда.

Державна Рада.

(Засідання 26 Іюня).
Державна Рада до докладові бюджетної комісії прийняла без суперечок в редакції Думи 64 законопроекти, в тім числі законопроекти про асігновку на впорядження конкурса апаратів для літання і на видачу додаткового жалування учителям в школах міністерства народ освіти, які не одержали таких додатків в 1912 році.

Після переви Рада обмірковує законопроект про роспис на 1913 рік в звязку з постановою согласительної комісії й постановою Думи.

По шкільно-будівничому фондів роспису міністерства народньої освіти **Гурко** зазначає, що в думському докладі були неясні місця і через те Рада зменшивши думську асігновку в 14 мільйонів карб. на 6 мільйонів, але

Городський сад і театри „ШАТО-де-ФЛЕРЪ“
Дирекція В. М. ДАГМАРОВА.

новий 2-й ГОРОДСЬКИЙ ТЕАТР. ПЕТЕР-БУРЗЬКА ОПЕРЕТА. Сьогодні, 28-го Іюня **бенефіс р. Потопчиної**
1) „Уличная графиня“ 2) тан. „Русская“—С. Потопчина і В. Фокин. Початок в 8^{1/2} г. в. Завтра, в 4-й раз „НОЧЬ в ВЕНЕЦІИ“. Готується „НИТУШЬ“. Каса в маг. бр. Коген і в „Шато“.

Критий літній театр Українська трупа **Т. Колесниченки.**
Сьогодні, 28-го червня (Іюня) загальнодоступна вистава **„Перевертень“** (Ді сейдер нахт) на 6 д. з спів. Т. Колесниченка. Пьеса йде при участі автора і без суфльора. Анонс: Завтра, 29-го червня виставлено буде в 6-й раз нову драматичну оперету, **Дурисвіт** бенефіс **Т. Колесниченки.** В САДУ останні дні Іюньської програми. Завтра 9-а загальнодоступна гулянка з фейерверком і гастроль любимця публіки П. Г. Бернардова. З 1-го Іюля нова програма. В концертній залі семейні „Ch-z nous à Chateau“. Гастролі П. Г. Бернардова. 30 бенефіс і прощальна гастроль П. Г. Бернардова. Управляючий садом К. Шур. Адміністратор М. П. Клопотовський-Інсаров.

Київське громадське зібрання „РОДИНА“
(Велика-Володимирська, 42)

У неділю 30-го червня (Іюня) 1913 року впоряджає **ГУЛЯНКУ до МЕЖИГІРЬЯ** на великому пароплаві, з оркестром військової музики, бандуристами, буде „троїста музика“, співи і пісь. Ціни на квитки: для дорослих—75 к., учнів—50 коп. Книжки продаються до 29 в клубі „Родина“, і українських книгарнях, а 30-го на пристані товариства з 8 г. ранку до 3^{1/2} г. дня. Пароплав одійде од пристані „Общества“ 3^{1/2}-го червня о 10^{1/2} г. ранку і о 3^{1/2} г. дня. Рада старшин клубу „РОДИНА“.

Територія Всеросійської Виставки.

В суботу, 29-го Іюня одбудеться **Екстренний концерт** при участі:
Т. С. ОРДА (баритон) Е. С. САНТОГАНО (лір. сопр.)
Е. Д. МАХНИЦЬКА (меццо сопрано). М. Ф. ШВЕЦА (бас). І. І. ДЕМІНА (тенор).
Впорядчини концертів Вільні Художники **Н. Б. СКОМОРОВСЬКИЙ** і **Г. М. ХОРОШАНСЬКИЙ.**

ДІВЕРТИСМЕНТ при участі: **д.д. Честер-Дак** (озвучання через повозку на велосіпелі). **Поль-Фреда Панцеоя** і трупи **Роде.**
Роскішний фейерверк і безплатний сінематограф. Чотири оркестра воєнної музики.

В кінці липня місяця с. р. вийде з друку книжка: **ВАСИЛЯ ШЕВЧЕНКА**

ШКОЛА для БАНДУРИ
частина перша, МАЄ 60 ПОЧАТКОВИХ ЕКЗЕРСИСІВ і 5 пісень. Після першої частини виходитимуть, одна за другою, дальші частини школи. Ціна кожної частини 1 карб. 20 коп.

14 мільйонів—це мінімальна цифра для того, щоб система шкільного будівництва не була порушена. Більшість голосів Рада прийняла цифру Думи в 14 мільйонів.

Таким чином із 28 питань, що перебували порозуміння по розписові укладженні тільки 4.

Розпис авела Рада в сумі—3,235,156,770 карбованців витатків і 3,250,559,006 карб. прибутків.

Лішок в 15,402,236 карб. призначили на залізничне будівництво. Далі засідання одбудеться 1-го іюля.

Відгуки парламентського життя.

Міністр внутрішніх справ Маклаков вироблює для внесення в осени в Думу проект закону про товариства й союзи на підставі, які могла б прийняти більшість Думи.

Цим сподівається він поправити вражіння од проекта про пресу в „Россія“ в передовій статті підкреслює, що теперішня Державна Дума працює, велика її більшість—люде ділові, серйозні й не мають нахилу до політичних авантур. Офіційно ганять керівничих правих, які вживають грубих мітінгових заходів. Газета сподівається, що друга сесія потурбується за внутрішню організацію всіх думських гуртків, які борються ідею мирового розвитку країни.

По Росії.

— Нові гражданські закони. „Новое Время“ згадує про погляди міністра Коковцева, висловленими ним під час критики внесеного в раду міністрів проекта нових законів гражданських.

Коковцев висловлювався проти адміністративної опіки над селянами, бо вона багато перечить самодільності і дуже кепсько впливає на моральне та економічне становище народа. Коковцев казав, що закони повинні бути однакові для всіх станів людности, як про це написано в маніфесті 17 октябрю, і вказав на те, що кодекс Наполеона, який існує в Польщі, як законів гражданських, дуже старий для теперішніх часів. Звичайно, при русифікаторській політиці поляки всіма силами держали цього кодексу, бо на чисто політичному ґрунті їм не можна вивалити свою самобутність. Тепер, коли в Польщі заводяться самоуправління, полякам нічого неодмінно держати старого кодексу, не пристосованого до сучасного життя. Коковцев висловився і проти пропозиції редакційної комісії звести принципи розгляду деяких справ на підставі „усмотрінія суда“.

— Збізд. 24 іюня в Тифлісі одбулись останні збори 13-го збізду дослідників природи та лікарів, після чого збізд закрито. На збізді багато прийнято резолюцій та побажань, в тому числі—про одкриття на Кавказі університету, про заведення земства, про заведення в Тифлісі бальнеологічної станції, про одкриття вишого інституту антропологии, етнографії та вивчення мов для загального обелідування Кавказа.

14-й збізд призначено в Харькові в 1916 р.

— Права жінок. Управління залізничних доріг розіслало по всіх казенних закладних циркуляр, який наказує додержуватися 15-процентної норми при прийомі на службу жінок. В цьому році заводяться нові правила для жінок.

3 українських журналів.

„Ілюстрована Україна“, ч. 4. 6—10.

В попередній своїй статті про „Ілюстровану Україну“ („Рада“ ч. 72) ми рекомендували цей журнал нашому громадянству, як найцікавіше наше видання, присвячене інтересам культурного й артистичного українського життя. За півроку свого існування журнал цей ще більш ствердив свою репутацію.

Ми не будемо зупинятися на видрукованих в „І. У.“ творях прекрасного письменства. Цього матеріалу доволі можна знайти і у всякому іншому українському періодичному виданні з більш-менш широкою програмою.

В „І. У.“ увагу нашу притягають до себе ті писання, що мають якесь відношення до науки та артизму. В останніх п'яти числах журналу уміщено чимало таких статей. Більшість з них характеру компілятивного, але це не зменшує їх значіння. В стилі закінченій формі вони дають середньому українському читачеві те, що зроблено і досліджено нашими спеціалістами.

Д-й М. Возняк як раз до речі освіжає в пам'яті українського читача „наші університетські традиції у Львові“ (ч. 4—8).

На підставі друкованих і надрукованих матеріалів подає він все, що можна вважати найбільш серйозним з українських традицій у львівському університеті, котрий поляки тепер називають своїм.

Автор згадує про визначні професори університету, що були українського походження, характеризує їх виклади, звязки з університетом і наукову діяльність. Особливу увагу присвячує д. Возняк кафедрі української мови та літератури.

Основна грамота львівського університету має дату 21 жовтня 1784 р. На теологічному факультеті кафедри займали більше українці, ніж поляки. Спочатку викладали науку латинською

мовою. В 1786 р. вийшов наказ, щоб в генеральній духовній семінарії при повторюванні догматичного богослов'я уживати рідної (української) мови. Цісар Іосиф II бажав швидше мати собі освічених священників, що служили б йому за чинників. Він очолює задоволення прохання єпископа П. Білянського і згодився на те, щоб до часу, поки не буде достаточного числа українських кандидатів духовного стану, ознайомих з латинською мовою, звести для тих, що знають тільки краєву мову, особний тимчасовий науковий інститут з викладовою українською мовою (ruthenic). Професори: Петро Лолій (з 1787 р.), Іван Даврицький, Іван Земанчик, Андрій Білецький, Андрій Ангелович, Модест Гривецький, Іван Потоцький, Іван Гарасевич—викладали свої предмети українською мовою.

Таким чином українські традиції у львівському університеті були добре прищеплені, але пошкоджені їм чисто зовнішні причини.

Хоч вихованці інституту виконували тіж самі душпастирські обовязки, що й вихованці латинських студій, проте мали вони тільки половину тих доходів, що припадало слухачам латинських студій—всього 150 злот. на рік. До того ж слухачів українських лекцій призначали на гірші параклії, виділяючи їм ієрархічної драбини були для них також недоступні. Все це разом з збільшенням щорічного числа вихованців гімназій, а також і сама тимчасовість (провізорія) інституту спричинилися до того, що самі українські студенти почали домагатися викладів науки латинською мовою і з 1804 року українські виклади поступово уступають місце латинським та польським.

З кінцем 1805 р. перестав існувати університет Іосифа II, а його місце зайняв лицей.

Мова українських викладів, хоч і називалася народною, а в дійсності була далекою од народної, а набли-

жала до церковно-славянської. Ці псевдо-українські виклади в рукописах і досі науково не досліджені і переходять у бібліотеці львівських Василіян.

До статті д. Возняка додано скільки портретів українських професорів львівського університету, а також знімки з руйн старого університетського будинку.

В ч. 8 закінчено працю М. Шумицького: „Український архітектурний стиль в сучасному і минулому“. З деякими твердженнями автора можна згожуватися (напр., що до походження українського арх. стилю), але робота його має безперечний інтерес для середнього читача, як спроба звести в одно, до купи той матеріал, що розкиданий був по всяких доріжках, а іноді й дуже рідких виданнях. Особливу цінність нарисові д. Шумицького надають численні ілюстрації до тексту.

В цікаво написаній статті: „Грецька культура на українських землях“ (ч. 6) Вол. Гребеняк коротенько оповідає, на підставі вже друкованих праць, про здобутки роскопак на території України. В царських могилах мішається варварська культура з культурою грецькою. Іноді трудно вгадати, чи маємо перед собою похоронний знахідку грецького громадянина, чи скифського царя. Як сильно впливала художня творчість греків на нашу землю показують знайдені при роскопках предмети зварваризованого грецького стилю. Вони свідчать, що скифські майстри силкувалися копіювати можливо найдокладніше грецькі первотвори.

З другого боку маємо і виробки грецьких художників спеціально приладжені до вимог варварського життя; як от славні вази кульбського і чортюмицького з селами скифського життя; як витесані бляшки для написання на оджені по варварській моді та всякі інші багаті прикраси. Археологічні знахідки показують, як велике значіння в давнину мали для наших земель береги Чорного моря. В

північних часах цю самою дорогою йшли до нас і впливи римської культури, опісля також византийської (ілюстрації до статті: глиняний грецький посуд, знайдений в могилах вавколо м. Смля, на Київщині, голова бовіни Геґе та бронзова посудина, знайдені в Ольвії, відрастрована палата по роскопках в Ольвії).

В ч. 7 д. І. Крип'якевич, на підставі праць О. Сластьова, Ол. Новицького, К. Широцького, В. Коппира, Е. Кузьміна та инш. дає нарис про Шевченка, як майстра. Тут маємо репродукцію творів артиста Шевченка, що вже друкувалися позакорі в київському журналі „Искусство“ (Над Аральським морем, портрети ц. Лазаревської, Горленко, Лісний пейзаж, Чигрин).

Д-й С. Бунько в ч. 9 зупиняється над висвітленням задачі популярної повісті. „Наша культура, органічна праця віків, в останніх часах молодіє під подем сильних сторонніх впливів. Взаємини з західною Європою побудили молодшу генерацію до горячкової праці коло поширення у нас клічів, змісту і форми західно-європейського культурного життя... Ми мусимо всіма способами ширити між українською масою здобутки тієї культури, яку вже маємо. Повість, як активний культурний чинник, має і не перестане мати чи не найбільше впливу на формування культурних відносин наших середніх і нижчих верств“. Але щоб повість викликала енергію, захочувала до праці, активної діяльності вона повинна позбутися старого сентименталізму, оповідань про довге терпіння, болі, страждання і т. ін. Вона повинна малювати героїв, людей енергій, праці, здорової душі, типів людей культурних, новочасних європейців. Бажаючі навернути до себе широкі маси, треба знизити в них невдовірра до „новочасної“ культури, тайдужність до нових змагань, а виробити в них почуття солідарности в

тій творчій праці; маси мусять вважати її за свою, жити нею. Культура сучасної Європи мусить перейти крізь наші кости, мусить зелектризувати загальний Твій цілі—на думку д. С. Бунька—найкраще може служити відповідна модерна повість.

В тім лежить її культурна роль“. Ми з свого боку звернемо ще увагу на брак у нас доброї історичної повісті, яка малювала б видатних наших історичних героїв, переказувала б найславніші сторінки минулого національного й культурного нашого життя. Як показує приклад наших народів—така повість, навіть і не дуже талановито написана, має велике значіння для освідомлення широких народних мас і для підйому народної творчости.

В замітці „Кілька слів про маленьких малюв“ (ч. 9) д. М. Коць дає декілька педагогічних порад, як краще привчати дітей до малювання того, що вони вже бачили, не силкуючи їх занадто.

Теплу згадку про талановитого малювача карикатуриста Антона Тельбюцького дає о. П. Застирень, його шкільний товариш по гімназії в Бродях. З цієї школи вийшов, між иншим, і відомий український художник Іван Труш.

В ч. 9 уміщено коротенький переказ Л. К. статі пані Безобразової і м'єцького „Архиву для історії філософії“ про українського філософа Григорія Сковороду. Стаття не дає нічого нового, але саме життя і наука нашого філософа на стільки цікаві і так мало відомі широкому громадянству, що нагадувати про них йому ніколи не завидить.

В нарисові „Вільна долина“ д. Мик. Музиль переказує давнє оповідання про заснування мальської прініської республіки Андора та оповідає про надзвичайно цікаві порядки й звичаї в цій дикій, але прекрасній стороні.

Д-й Росс. Заклисний в формі щоденника під заголовком „Етапом“

учнів початкових шкіл багато вивчають.

З газет.

Учитель зачучверівської народної школи, Панько Приголомшений, в останні перепитав своїх „випускних“, потер задоволені руки й промовив, посміхаючись:

— Росчудесно!.. Нехай теперенькі потякнесть його високоблагородіє! Пальчики обмокче, а ти, Паньку, не встигнеш і оглянутися, як значальникуш у міністерській двохкласовій школі.

Інспектор не загаявся: другого-ж таки дня він переступив високий поріг зачучверівської школи й ласкаво привітався.

— Здрав... жам... ваш... бро!—як гиндики загелготали йому назустріч школярі.

— Маладці, маладці вони у вас,—привітно звернувся пан інспектор до Приголомшеного, ховаючи за спину руки.

— Рад старатися, вашбродіє!—пророслів учитель.

— І школа у вас з вигляду... того... той... —

— Не школа, вашбродіє, а халупа. Свининець у доброго господаря крадій бував.

— Ну-у, свининець,—наспупись інспектор,—свининець, юначе, річ дуже потрібна в хаяйстві, а школа... Аби на папері зазначено було, щоб вище начальство бачило, що накази виконано й школа стоїть і в Зачучверівці. А хлопці у вас того... маладці. Певне, анічогосьенько таки не знають з програми?

— Нікак нет... той... —

— Ага, ну, от і гаразд. Я і завше мав вас за доброго педагога. Що там полагается? задуку? Ну, дайте їм опцю: „Однією трубою в басейн вливаєтьсся за хвилину две відер води, а другою вливається одно. Скільки відер води наберетьсся в басейні за хвилину, коли разом одкрити обидві труби?“

— Звеляте записати задачу на окремих листках?

— Як? а вони у вас і писати вміють?

Приголомшений обрався.

— Негаразд, негаразд... Ну, як хочете,—нехай пишуть.

Інспектор сів і порпався в паперах, а вчитель проказував задачу школярям.

— Що?!—кричав за хвилину інспектор.—Вже рішили? Це так, це так. То ви їх тут починаєте знаннями! то вони, чого доброго, й знають де-що! А ну ти... як тебе?... іди лишень сюди!..

Школяр, огинаючись з ляку, підійшов до столу.

— Чим ти слухаш?—скинув на нього суворий погляд екзаменатор.

— Вухами.

— Хм... це так! це так! скільки в тебе очей?

— Двоє.

— Це так! це так! То ти може знаеш... та ні, це вже було б нечуване щось!.. ти може знаеш, скільки й пальців у тебе на руці.

— На одній п'ять, а на двох десятиє.

— Свят, свят! ти й на двох знаеш? Оце дак школа! Не сподівавсь, не сподівавсь, юначе, що ви мені такого візка підвезете.

Приголомшений нічого не розумів і стояв з словами на очі.

— А ну йди ти! Який сьогодні день?

— Середа.

— А скільки в тижню днів?

— Сім.

— Чим люди ходять? — Ногами.

— А чим ідять? — Ротом.

Інспектор схопився з-за столу, як опечений, і підбіг до Приголомшеного.

— Що ви зо мною робите? що ви, я вас питаю, робите зо мною, га? Та вони у вас усе знають, чуте ви—все знають! Це Архимеди якісь, а не школярі!

— Власне... я не той... не розумію,—заявився зрештою Приголомшений.

— А-а, ви не розумієте! А оце бачили?

Інспектор покопався в портфелю і ткнув учителя під ніс папір.

— Циркуляр по одеському учебному округові... м... м... слідкувати, щоб по школах поменше розвчали... Приголомшеному розвиднілось на решті у голові.

— Вашбродь... та я... я не знаю!.. Чом же ви не написали? Господи! та я цілєвний рік тільки те й робив, що з батюшкою, урядником і писарем у стуколку грав би! А то—скільки праці загинуло ні за цапову душу.

— Ну, глядіть же,—промовив заспокоєний інспектор.—Щоб мені вдру не трапилось таких непорядків у школі. Прощайте!..

Провінціал.

По Україні.
У Києві.

В зібранні „Родина“. Сьогодні о 8 год. вечора, в громадському зібранні „Родина“ (В. Володимирська, 42) одбудетьсся засідання комісії по впорядкуванню гулянки 30-го іюня до Межигір'я. Прохаютъ прибути членів комісії і ради старшин на призначений час.

Виставочні видання. Скоро почне виходити у Києві щоденно „Вестникъ Выставки“. Думають, щоб набір і друк „Вестника“ робити на території виставки в школі друкарської справи.

Арешт зібрання. Вчора на Новоосівській вулиці в д. № 9 на квартирі робітника Гусева, арештовано зібрання робітників, на якому було 16 душ. Більшість з них—робітники місцевих заводів. Між ними був і член Державної Думи Бурьянов, представник с.д. фракції. Всіх робітників арештовано. Члена Д. Думи Бурьянова заставлено на волі.

Кари за антисанітарність. По присуду мирового судді оштрафовано домогосподарів за антисанітарність: Зельцера—на 50 карб., Герштейна на 25 карб., Дурья на 15 карб. і Дукера на 10 карб. і 5 торговцъ хмелем оштрафовано по 15 карб.

Похестні слабування у Києві. По відомостям городського санітарного бюро з 16 по 23 іюня в Києві були такі слабування. На шлуночковий тиф 2, на возвратний 5, на вісчу 3, на дифтеріт 11, на шарлатинну 14, на кір 7, на коклюш 5 і на дізентерію 8.

Незатвердження Ф. Л. Фальберга. П. губернатор не затвердив на посаді члена управи Ф. Л. Фальберга до того часу, поки голова не дасть пояснення. Ф. Л. Фальберг подав пояснення в справі окремої думки гласного Дембиського.

Незатвердження думської постанови. П. київський губернатор не дав дозволу виконати думські постанови 5 і 6 іюня про дозвіл душеприкащикам Гладинюка зробити витаток 100.000 карб., на будівлю пріюту Гладинюка. Губер-

натор порадив подати йому копію авішання.

Колонія для малолітніх злочинців. Вже складено і надруковано справоздання за 1912 рік товариства хліборобських колоній і ремісничих пріютів і колоній для малолітніх злочинців. При колонії функціонувала однокласова школа, яку скінчили 14 учнів. Крім того при колонії було дві майстерні. Організовано при колонії „потешних“, які брали участь в ювілейному параді 26 августа. Всього в колонії може бути 75 душ. На 1 января 1912 року в колонії було 79 душ і на протязі року вступило 29. На 1 января 1913 р. в колонії було 77 душ. Городських хлопчиків було 21. На протязі 1912 р. з 69 душ було 48 спроб утітки з колонії. Крадіжок і спроб на крадіжку—9. Піштва було 4 випадки. З загального числа вихованців колонії 35 учились шевству, 42 столярству, 6 садівництву, 2 господарству і 16 грали в оркестрові. З пойдів в колонії був такий випадок: 10 января 1912 р. гурток вихованців посварився з селянами х. Дігтярі.

Сталось бійка, в якій тяжко покालіено було двох селян. Серед злочинців є № 715, П. Н., 15 літ, православний, син селянина з Київщини. Принято його в колонію 5 декабря 1909 року, по постанові мирового судді, за крадіжку. В колонії його навчили грамоті. По характеру він упертий. Життя в колонії йому не подобалось. Не дивлячись на пильний догляд, він 6 разів тікав і робив крадіжки в Житомирі і на Чернігівщині, де його знов судили, але по дорозі він утік і більше його ніхто не бачив“.

Тепер т-во робить заходи по будівлі жіночої колонії. В товаристві 9 почесних, 14 довічних і біля 140 дієвих членів.

Крадіжка в колонії. Вночі на 24-е іюня, в київській колонії для малолітніх злочинців, сталася крадіжка в шевській. Замок в майстерні було поломано і вкрадено краму на 360 карб. Виявилось, що крадіжку зробив вихованець колонії П. Соловйов. З крамом він утік із колонії. Київська поліція арештувала злочинця, але краму не знайшла. Злочинець сказав, що крам він продав на Подолі Е. П. Останнього й злочинця арештовано.

В справі арешту сходки залізнично-доріжних служазких. Начальник південно-західних д. доріг порадив начальнику комерційної служби У. М. Хіжякову зробити йому доклад про характер сходки залізнично-доріжних служазких, яку пими днями було арештовано в Одесі, а також назвати фамилію осіб, що прибули з Києва.

Подорож. Київське благодійне товариство впорядкає 30-го іюня подорож на пароплав в Старосельські дачі. Прибуток піде на користь київської ремісничої школи. Пароплав одіде з Києва о 12 і 4 год. дня.

На залізній дорозі. Австрійське міністерство комунікацій телеграмою повідомило начальника південно-західної дороги, що сьогодні повновено рух пасажирських поїздів між Волоцьком і Львовом. Почнуть ходити усі скорі поїзди. Товарний рух поки що закрито.

Доклад про страхування робітників. 30-го іюня, в 10 год. ранку, в помешканні кінематографа „Новий міръ“, на Хрещатику, № 31, одбудетьсся публічне безплатне зібрання робітників, на якому буде прочитано доклад д. Броварника: „Государственное страхование рабочих“.

Радимо!! рашні ніж Ви купите ГРАМОФОН або патефон з ПЛАСТИНКАМИ, побувайте в нашому фабричному оптово-розничному складі, де при величезному й різноманітному виборі розумієте легко вибратися, що ніде Шведсько-Західному краю неможна купити грамофон краще й дешевше ніж у нас.

3000 ГРАМОФОНІВ і Пластинок 50,000

ПРОДАЮТЬСЯ ПО ФАБРИЧНИХ ЦІНАХ

Table with 2 columns: Gramophone models (e.g., Бісмакати, Дев'яти п'яти) and their prices in rubles and kopecks.

Table with 2 columns: Record types (e.g., Сірева, Стела) and their prices.

Торговий дім Полякинъ СБЯ

КИЇВ, 52 Хрещатик, 52 (червоні вивіски). ОДДІЛИ: в Одесі, Харькові й Херсоні.

Допускається широка розстрочка плати. Крім того продаються з великою зручністю: піаніно, гітари, мандоліни, гармонії, скрипки і ин. муз. струм. Вимагайте прейс-куранти грамофонів, музичн. струментів і каталоги пластинок. Іногородні замовлення висилаємо по одержанню замовлення.

вина дати свою згоду. З Сербією одної думки й Румунія.

Арбітраж. ВІДЕНЬ, 27 Австрія, бажаючи підтримати Болгарію, запропонувала Росії, щоб Болгарія дозволено було придатися Родосто. Росія одкинула цю пропозицію. Тоді Австрія пораяла—одати Салоніки. Проти цього повстала Франція. Порти оді Австрія пропонувала Болгарії, як компенсацію за захват болгарської території Румунією.

Політика Румунії. ЛОНДОН, 27. Аг. Рейтера довідалось із певних джерел, що румунське військо займе ту територію, що лежить од Турції до Бальчика. Друга частина буде напоготові, коли доведеться вступити у війну, коли Турція загрозуватиме небезпека, або на користь Болгарії, як що буде їй небезпека. Румунія наважилась оберегти рівновагу на Балканах, а вкупі й свої інтереси.

Згода Турції з Румунією. МОСКВА, 27. Із Константинополя сповіщають, що між Турцією та Румунією сталась згода проти Болгарії та держав. Турки зобов'язались послати на театр війни 400,000 війська.

Невдача болгар. МОСКВА, 27. По відомостях із Білграда, болгарі пробували взяти Зайгор, Книжевац і Піроту, але їх одбито з великими втратами.

КОСТЯНТИНОПОЛЬ, 27. З газетних звісток виходить, начебто Болгарія заявила Порті про згоду евакуйовувати територію між Еносом і Мидією. Офіціальних відомостей немає.

Недостача санітарія. БІАГРАД, 27. Збільшуються десятками тисяч покалічені. Почувається недостача лікарів. Прибули лікарі із Швейцарії; підкидають із Австрії та Германії. Великі надії покладають на російську допомогу.

АФІНИ, 27. Афинське телеграфне агентство повідомляє, що греки взяли Кавалу і низину по р. Струмиці.

Література, наука, умілість і техніка.

Учительське Слово. Вийшло ч. 17 журналу "Учительське Слово". Зміст такий: Учителство—а вибори. Я Чепіга: Проблема народнього виховання і освіти (кінець). А. Андрушко: Ви також тому винні. М. Як: Службові побори народнього учителяства в австрійських краях. Дещо про службові відносини українського учителяства (кінець). Обіжники і квестіонар до хвальних виділів окружних і загалу членів. Дописи з краю. Закордонна Україна. Огляд загранічного шкільництва. Всячина. Зазив. Жертви.

Театр і музика.

Труппа М. К. Садоського. Сьогодні в літньому театрі купецького саду йде драма "Лімерівна". Городський сад "Шато". Сьогодні труппа д. Т. Колесніченка ставить "Перевертень"—(Ді сейлер нахт).

Дописи.

Г. ЛУБНИ (на Подтащині). Міський водопровід. Лубенський городський думнік не пошастить закінчити справи з тим, щоб прийняти у власність горорода збудований водопровід та електричне освітлення, хоч час цьому вже наспів. Підчас огляду всього підприємства спеціальною думською комісією виявилось, що фірма "Платіс і Ко" не зовсім додержала умов, на яких взялась зробити усі будови.

Зовсім немає при водопроводі аерації, на водонапорній башні поставлені мотори далеко гіршої вартости ніж зазначено в умові і багацько ще є дрібних недоробок усяких.

Не зважаючи на все це, гороська управа прохала думу, на останніх налізничайних зборах її, уповноважити й покінчити рахунки з фірмою, беручись всі недоробки зробити самій на кошті фірми. Але дума не згодилась з цим і ухвалила не закінчувати рахунків до того часу, доки фірма не дасть принаймні повної гарантії, що вона все це зробить за певний якийсь час, чи згодиться, щоб город зробив сам на її кошті. Цікаво зауважити, що всі пропозиції городської управи на останніх зборах проваливались думою одноголосно проти управи, виказуючи їй тим повне недовір'я, але управа байдуже собі сидить на своєму місці, не зважаючи ні на які конфлікти думи з нею.

С. ПРОХОРИ, борзеньського повіту (на Чернігівщині). Горе одно місцевим крамарям в с. Прохорах од споживчого т-ва. Поки його не було, вся торгівля в селі і, хлібна і инша була в їх руках. Звичайно, баршні були дуже великі. От же як товариська крамниця відержала конкуренцію з найбагатшою крамницею і все в селі стало продаваться дешевше. Споживачі звязались за овес, ціна на його стояла 62 коп., а по иншим селам була 68 за пуд.

Досить було оголосити споживачам, що й вони скуповують овес на 2 вагони, ціна зразу піднялась до 70 коп. Перестали купувати, ціна знов упала. Торгують споживачі і ядцями та кочечкам. Яець за рік продається штук тисяч на 100. Купують по 18 к. за десяток, а продають по 19. Ключа з Прохорів продається що-річно пуд на 300. Купують по 1 р. 60 к. за пуд, а продають по 1 р. 80 к. На загальних зборах т-во постановило із 2,000 карб. чистого прибутку призначити: на освіту 500 карб., на телефон 100 карб., на пам'ятник Шевченка 15 к., селіщцю 180, на лазню 178, в запасний капітал 10 відсотків і на инші потреби.

Велід за Комарівкою та Прохорами починають засновувати споживчий товариства і по сусідніх селах: так—торік відчинилась крамниця в Бурківці (в 4 вер. од ст. Крути) незабаром має відчинитись в Хорошому селі (в 7 верстах од ст. Крути)—Тепер нашим товариствам треба подбати, щоб утворити закупочний центр і гуртом брати з нього.

Щоб не прогоріти треба, щоб міцніші та свідоміші товариства впорядили інструкторство по всіх товариствах. Не слід також забувати і про кооперативну літературу на рідній мові.

Коли це буде—всі т-ва будуть міцні і утворять згодом кріпкий сталій союз, якого не подолують приватні капіталісти.

М. ПЕЧЕРА, брацлавського повіту (на Поділлі). Вистава. "Прогресс". Кооператива. 16-го травня ставили "Ой не ходи, Грицю, та на вечерніці". Збор був гарний—97 р. 70 коп. Було багато призижних, так що велике волостне помешкання було повне.

Тепер у нас є де ставити вистави, та тільки щось між аматорами неладіи. У нас збудували нове волостне помешкання з великою залою і місцем для сцени. Аматори придбали гарні декорації.

Було якось збирался дати одну виставу на пам'ятник Т. Г. Шевченкові, але, як то кажуть, "обіцяв пан козуха, та слово його тепле", так і у нас. Тепер навіть, ніхто нічого і не згадає.

З чималею "Прогресс" теж не дуже гарно йде справа. Губернаторський дозвіл забрали від нас і невідомо, як воно буде далі і чи вернуть назад, чи може зовсім закрити. Тепер ми не збираємось у читальні, бо боїмось, щоб небуло якогось лиха. Через що саме забрали той дозвіл не відомо. Певне хтось лягнув доноса.

навчання кооперативних ідей своїх членів.

Вони не випикує ніякої газети для товариства, як од другі т-ва роблять. Навіть "Нашої Кооператії" чи "Зірниць" у нас нема. А торішнього року Подільська "Прогресс" запитала чи не знайдеться хто, щоб пролавав книжки в місті од просвітняської читальні звернувшись до правління крамниці з проханням взятися до продажу книжок. Але правління запитало чи бага то воно буде мати від цього заробітку. На це їм відповіли що треба раніш взятися за діло, а потім питати за заробіток.

Так ця справа і погубла під сунком.

Листування редакції. № 2301. Про "У. Х." довідайтесь в редакції журналу. Про готель довідайтесь з оповісток. № 3204. Мають. Печера. Сем—нові. Пашіть тільки з одного боку яста.

Спривочний одділ.

Календарні відомості: П'ятниця, 28-го Іюня. Шер—Петрівка. Св. Кора і Іоанна, пр. Геріана, Павла і Сергія. Схіт сонця в 4 год. — хв., захід сонця в 8 год. 10 хв.

Редактор В. Яновський. Видавець Г. Чикаленко.

Параходи Товариств:

- Общество Пароходства по Дніпру в его притоках... 1) По Київ-Катеринославському два рази на день... 2) По Київ-Рижичевському що-дня... 3) По Київ-Гомельському що-дня... 4) По Київ-Могильовському 4 рази на тиждень... 5) По Київ-Пинському один раз на день... 6) По Київ-Чернобыльському що-дня... 7) По Київ-Чернігівському що-дня 2 рази на день... 8) По Могильов-Оршанському що-дня... 9) По Гомель-Вітковському що-дня.

Оповістки.

Лікарі та лікарні. Зубний лікар Д. Д. Цигура. Зубний лікар Унікель.

Д-р М. Вахнянин. і. Ротштейн. Лічбниция.

Д-р Гіндліл.

Д-р М. Вахнянин.

Д-р Гіндліл.

Д-р Гіндліл.

Д-р Гіндліл.

О.А. ПРОКУПЕК.О

Складъ земледельческихъ машинъ и орудій... Предлагають всемірно-извѣстныя сѣялки ложечн. пат. Фр. Мелихара... ВЪ ВСЕРОССИЙСКОЙ КІЕВСКОЙ ВЫСТАВКѢ ФИРМА УЧАСТВУЕТЪ ВЪ ПАВИЛЬОНѢ СИНДИКАТА ЧЕШСКИХЪ ФАБРИКАНТОВЪ № 114, И ВЪ СОБСТВЕННОМЪ ПАВИЛЬОНѢ № 9.

Д-р Черняк. Д-р Меєрзон. Д-р Маркус. Д-р Н.Сергеев.

Лічбниция д-ра Гольдберга.

Д-р Меєрзон.

Д-р Маркус.

Д-р Н.Сергеев.

КВАТИРИ

Готель "Україна".

ВСЯКИ

ПІАНІНО

Полянин.

Хрещатик 52.

Швейні машини.

Полянин, Хрещатик, 52.

Вийшла з друку НОВА КОМПОЗИЦІЯ на слова Т. Шевченка "ВІТРЕ БУЙНИЙ". МУЗ. ІВ. ГЛЕЧЕНКА.

Геть руки!

"Юроксиль".

Без хлору, без соди.

Без мила. Після годинної варки білизна приймає.

Найбільший колір.

Вимагайте всюдї! Лячка 20 коп.

Підприємство-Російське товариство торгівлі аптечним крамом у Києві.

Засновано в 1891 році. Київська Технічно-Хімічна фабрика.

В. Конарського. Опет. Лак.

Довожу до відомости п. п. покушців, що в музичному магазині СЕМЕНА ЛІБЕРШТЕЙНА Київ, Прорізна, № 16-а на час ВИСТАВКИ заготовлено величезний ВИБІР всіх музичних струментів, грамофонів і пластинок.

Ціни значно зменшено. 6-ти струнний балабайки од 1 р. 75 коп. Гітари з механ. кілками од 3 руб. 50 коп. Італійські мандоліни од 4-х руб. Скрипки од 1 руб. 50 коп. Гармонії 2-х рядові закордон. од 7 р. 50 к. Оркестри балабайок власн. майстер. од 25 р. Для шкільних інституцій і екскурсантів особлива знизка.

Швейцарські грамофони од 7 руб. 50 коп. 2-х пружинні од 20 рублів. ПЛАСТИНКИ 2-х сторонні од 50 к. ІЛЮСТРОВАНИЙ ПРЕЙС-КУРАНТ ВИСИЛАЄТЬСЯ ВЕЗПЛАТНО. Фірма існує з 1892 року. Состою з поставщиком т-ва потребителів служащ. П. З. з

Ресторан "УНІОНЪ". Київ, Хрещатик, 54, Пасаж. Під чаюбуди і вечері грає національний венгерський оркестр Жоржа Адамовича.

56-92 Клавдія Рогинського. Олександрівська, 89. Телефон 20-95.